

УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ

Навчально-науковий інститут педагогіки, психології, менеджменту та освіти дорослих УПА

Кафедра економіки та менеджменту

СИЛАБУС

ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ

Харків 2023

Кафедра	Кафедра <u>Економіки та менеджменту</u> Department of Economics and Management http://econmgmt.uipa.edu.ua/
Назва навчальної дисципліни	«Теорія і методологія менеджменту» «Management theory and methodology» Навчальна дисципліна ведеться українською мовою
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Викладач (-і)	Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та менеджменту Обиденнова Тетяна Сергіївна (лекційні та практичні заняття) посилання на профайл викладача: ORCID ID: 0000-0002-5548-3906 https://scholar.google.com.ua/citations?user=IJXbxmEAAAAJ&hl=ru контактний телефон: (057) 733-79-35, +380669656440 електронна пошта: obyd_ts@ukr.net
Сторінка дисципліни в системі дистанційної освіти УПА	https://do.uipa.edu.ua/course/view.php?id=4718
Консультації	Онлайн консультації: щопонеділка та щочетверга з 18.00 до 19.00 https://meet.google.com/nqs-oytw-hpr Усі запитання можна надсилати на електронну пошту – obyd_ts@ukr.net . «Питання щодо дисципліни «Теорія і методологія менеджменту»

1. Коротка анотація до курсу

Дисципліна «Теорія і методологія менеджменту» спрямована на набуття знань і розуміння поглибленого рівня у менеджменті, шляхом фундаментального вивчення теоретичної платформи управління, змістових характеристик базових та сучасних теорій і концепцій менеджменту, їх генезису, розвиток дослідницьких вмінь та критично-аналітичного мислення в галузі управління, формулювання нових уявлень та створення нових знань в управлінській думці. Дисципліна зорієнтована на отримання фахових компетентностей щодо здатностей формулювати концептуальні підходи та цілісне бачення системи сучасного менеджменту, критично мислити в галузі управління, застосовувати отримані знання для формування теоретичного підґрунтя наукових досліджень; формулювати нові уявлення та створювати нові знання в управлінській думці. Вивчення навчальної дисципліни «Теорія і методологія менеджменту» сприяє здобуттю таких компетенцій:

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.

СК04. Здатність ініціювати, розробляти, реалізовувати та управляти науковими проектами у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках та /або складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.

2. Мета та завдання (цілі) курсу

Мета навчальної дисципліни «Теорія і методологія менеджменту» – розвинення дослідницьких навичок в області теорії і методології менеджменту, продукування нових теоретичних знань щодо сучасних моделей, концепцій менеджменту, практичні навички та вміння застосовувати основні методи та підходи менеджменту для розкриття причин та пошуку джерел розвитку менеджменту підприємств.

Завданням навчальної дисципліни «Теорія і методологія менеджменту» є теоретична та практична підготовка здобувачів з питань:

- обґрунтуванні і представленні єдиних теоретико-методологічних основ менеджменту;
- вивченні генезису теорії менеджменту;
- формуванні напрямків удосконалення і розвитку менеджменту;
- формуванні навичок організації самостійної науково-дослідницької роботи і презентації результатів наукових досліджень.

3. Формат навчальної дисципліни - змішаний (blended) – атестований курс, що має супровід в системі дистанційної освіти.

4. Результати навчання.

PH05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

PH06. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження з менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми; скласти пропозиції щодо фінансування досліджень та/або проектів.

PH08. Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти.

5. Обсяг курсу

Види навчальних занять	Кількість годин (кредитів)	Форми поточного та підсумкового контролю
Лекції	10/10	Бліц-опитування, тестування
Практичні заняття	14/2	Ситуаційні завдання, диспути, задачі, ділові ігри, моделювання ситуацій, опитування
Самостійна робота	66/78	Реферати, тестування, самостійні завдання
Всього	90 (3,0 кредити)	Підсумковий контроль: залік

6. Ознаки навчальної дисципліни:

Навчальний рік	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність (спеціалізація), освітня програма (за необхідністю)	Нормативна / вибіркова
2023/2024	2	3,4	073 Менеджмент	нормативна (Н)

7. Пререквізити – Інноваційні методи прийняття управлінських рішень в соціально-економічних системах, Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях

8. Постреквізити – Менеджмент проектів і програм, Організаційна поведінка та ін.

9. Технічне й програмне забезпечення та/або обладнання – наявність проєктора, електронних презентацій з тем курсу, які розроблені в програмі PowerPoint та оболонки Moodle для роботи в системі дистанційного навчання.

10. Політики курсу.

Студенти повинні дотримуватися:

1. Положення про академічну доброчесність в УПА.
2. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Українській інженерно-педагогічній академії.
3. Положення про академічну доброчесність при виконанні письмових робіт здобувачами освіти Української інженерно-педагогічної академії.
4. Порядок оцінювання навчальних досягнень студентів Української інженерно-педагогічної академії.

Виявляти повагу до себе, викладача та одногрупників, бути толерантними та дисциплінованими, доброзичливими, чесними та відповідальними. Конфліктні ситуації, які можуть виникати, повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем та куратором, а при необхідності із залученням завідуючої кафедри та декана

11. Календарно-тематичний план (схема) навчальної дисципліни

№ тижня	Вид і номер занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	К-ть годин	
			Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Лекція 1	Теорія менеджменту. сутність, зміст, проблеми.	2	2
	Практичне заняття 1	Розв'язання ситуаційних та розрахункових задач.	2	-
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу та літературних джерел, законодавчої бази при підготовці до лекційних та практичних занять	13	15
2	Лекція 2	Еволюція шкіл та концепцій менеджменту. Етапи розвитку науки управління в Україні та у світі.	2	2

	Практичне заняття 2	Розв'язання ситуаційних та розрахункових задач.	2	-
	Самостійна робота	Розв'язання ситуаційних та розрахункових задач.	13	15
3	Лекція 3	Закони, закономірності та принципи менеджменту	2	3
	Практичне заняття 3	Розв'язання ситуаційних та розрахункових задач.	2	-
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу та літературних джерел, законодавчої бази при підготовці до лекційних та практичних завдань	13	15
4	Лекція 4	Методологія реалізації функцій менеджменту: планування, організування, мотивація, контроль.	2	2
	Практичне заняття 4	Розв'язання ситуаційних та розрахункових задач.	2	-
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу та літературних джерел, законодавчої бази при підготовці до лекційних та практичних завдань	13	15
5	Лекція 5	Теоретичні та методологічні основи теорії прийняття управлінських рішень	2	2
	Практичне заняття 5	Розв'язання ситуаційних та розрахункових задач.	2	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу та літературних джерел, законодавчої бази при підготовці до лекційних та практичних завдань	14	18
6	Практичне заняття 6	Розв'язання ситуаційних та розрахункових задач.	2	--
	Практичне заняття 7	Розв'язання ситуаційних та розрахункових задач.	2	--
<i>Всього з навчальної дисципліни – 90 год. (лекцій – 10/10 год., ПЗ – 14/2 год., СР – 66/78 год.)</i>				

12. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання:

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою. Робота здобувача впродовж семестру/залік – 100

Шкала оцінювання з навчальної дисципліни

№	Види робіт здобувача	Оцінка
1.	Бліц-опитування на лекціях	0-4
2.	Виконання практичних завдань	0-42
3.	Творче завдання на вибір здобувача (презентація, доповідь, есе, тези на конференцію УІПА)	0-24
4.	Виконання тестових завдань	0-20
	Залік	0-10
	Всього за навчальну дисципліну	0-100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Підсумкова оцінка	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (екзамен)	Оцінка за національною шкалою (залік)
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Умови допуску до підсумкового контролю:

1. відпрацювання усіх пропущених практичних занять;
2. обов'язкове виконання самостійної роботи (тестування);
3. робота здобувача впродовж семестру оцінено не менше, ніж на 40 балів.

13. Питання до заліку

1. Менеджмент як наука і мистецтво управління. Об'єкт, предмет, задачі і цілі менеджменту.
2. Функції менеджменту.

3. Менеджери і їх ролі. Якості менеджера. Рівні та сфери менеджменту.
4. Класична теорія менеджменту: школа наукового управління та школа адміністративно-бюрократичного підходу.
5. Школа поведінських наук. Школа людських стосунків.
6. Кількісна теорія менеджменту: школа науки управління.
7. Інтегровані підходи до управління (процесний, системний і ситуаційний).
8. Особливості сучасного американського менеджменту.
9. Японський феномен менеджменту.
10. Специфіка німецької та шведської системи менеджменту.
11. Еволюція вітчизняної управлінської думки.
12. Технократичні теорії у менеджменті. Гуманізація управлінського мислення кінця ХХ – початку ХХІ ст.
13. Концепція організаційної культури і її вплив на організаційну ефективність.
14. Сутність управлінських рішень. Фактори, які впливають на процес прийняття рішень.
15. Класифікація управлінських рішень та вимоги до них.
16. Інтуїтивна та раціональна технологія прийняття рішень. Основні етапи процесу прийняття раціональних управлінських рішень.
17. Методи ухвалення управлінських рішень, їх класифікація і характеристика основних методів.
18. Сутність планування як функції управління.
19. Поняття стратегії, її значення і необхідність розробки. Склад і зміст стратегічних планів фірми.
20. Бізнес-план підприємства.
21. Поточне планування і управління в організації.
22. Форми оперативного планування: оперативно-календарні плани і змінно-добові завдання. Поняття диспетчеризації.
23. Основні елементи організації, їх характеристика (спеціалізація, департаменталізація, горизонтальна і вертикальна координація).
24. Делегування повноважень. Лінійні та штабні повноваження.
25. Зміст організаційної структури управління та її типи. Фактори формування організаційних структур управління.
26. Механістичні організаційні структури управління
27. Органічні організаційні структури управління
28. Методи вибору організаційної структури управління. Шляхи удосконалення організаційних структур управління.

29. Управління організаційними змінами.
30. Методи планування: балансовий метод, аналіз окупності, метод послідовного опису операцій, графіки виконання, методи сітьового планування і управління, метод робочого календаря.
31. Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок.
32. Класифікація планів організації.
33. Етапи процесу планування: визначення місій та цілей.
34. Оцінка сильних та слабких боків організації; розроблення стратегії.
35. Базові стратегії.
36. Економіко-організаційний зміст оперативного планування.
37. Загальна характеристика бізнес-планування.
38. Поняття місії в управлінні та класифікація цілей організації.
39. Ієрархічна підпорядкованість, субординація цілей організації. Традиційний процес постановки цілей.
40. Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління.
41. Поняття та складові організаційної діяльності.
42. Командний ланцюжок.
43. Владні повноваження, обов'язки, відповідальність. Норма керованості.
44. Централізація та децентралізація.
45. Процес делегування повноважень та відповідальності.
46. Департаменталізація: функціональна; продуктова; географічна; за процесами; за клієнтами.
47. Лінійні і функціональні організаційні структури управління.
48. Комбіновані структури управління: лінійно-функціональна; лінійно-штабна; дивізійна; матрична.
49. Оплата праці: заробітна плата; система винагород та премій.
50. Сучасні системи та форми стимулювання праці.
51. Поняття контролю та його місце в системі управління.
52. Типи контролю: сфери контролю; рівні контролю; відповідальність за контроль.
53. Види управлінського контролю.
54. Типи управлінських рішень.
55. Інформація, її сутність та значення в менеджменті. Класифікація інформації.
56. Поняття і характеристика комунікацій. Комунікативний процес, його елементи та етапи.
57. Різновиди комунікацій.
58. Поняття та загальна характеристика керівництва. Типи керівників.

59. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Взаємозв'язок загальних функцій менеджменту з функціями керівника.

60. Основи керівництва: вплив; лідерство; влада.

61. Влада в менеджменті. Види та баланс влади. Форми влади керівника.

62. Природа лідерства та його складові. Типологія лідерів.

63. Характеристика груп та команд. Структура обов'язків. Норми поведінки. Згуртованість.

64. Формальне та неформальне лідерство.

65. Міжособисті та міжгрупові конфлікти. Природа конфліктів. Причини конфліктів.

66. Сутність відповідальності та етики в менеджменті.

67. Юридична і соціальна відповідальність.

68. Заходи щодо забезпечення етичної поведінки.

69. Сутність і основні параметри організаційних перетворень.

70. Результативність та ефективність менеджменту.

71. Комплексний підхід до удосконалення процесу управління фірмами.

72. Моделювання процесу організаційних перетворень.

73. Система подолання опору організаційних змін.

74. Сутність результативності та ефективності менеджменту.

75. Економічна, організаційна та соціальна ефективність управління.

76. Показники економічної, організаційної та соціальної ефективності управління, їх склад і методи визначення.

14. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна (базова) література

1. Основи менеджменту і маркетингу : навчальний посібник / Л.Ф. Кожушко, Т.О. Кузнецова, О.Ю. Судук. – Рівне: НУВГП, 2016. – 291с.

2. Основи менеджменту. Теорія і практика : навч. посіб. / Г.Є. Мошек, І.П. Миколайчук, Ю.І. Палеха, Ю.В. Поканєвич, А.С. Соломко, О.В. Коваленко, Н.В. Коваленко, В.С. Ціпуринда, Г.П. Сиваненко, О.І. Белова; за заг. ред. проф. Мошека Г.Є. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 528 с.

3. Осовська Г. В. Менеджмент : підручник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – Київ : Кондор-Видавництво, 2015. - 563с.

4. Палеха Ю.І., Основи менеджменту теорія і практика: навчальний посібник / Ю.Палеха, Г.Мошек, І. – Київ : Ліра-К. – 2018. – 528 с.

Додаткова (допоміжна) література

1. Божидарнік Т. В. Креативний менеджмент: навч. посіб. / Т. В. Божидарнік, Н. М. Василик. – Херсон : Олді-плюс, 2014. – 498 с.
2. Бондар-Підгурська О. В. Ділове адміністрування (корпоративне управління) : навч. посіб. / О. В. БондарПідгурська, А. О. Глебова. – Київ : Ліра-К, 2015. – 448с.
3. Бутко М. П. Виробничий менеджмент: підручник / М. П. Бутко. – К. : ЦУЛ, 2015. – 400 с.
4. Косач І. А. Ділове адміністрування: менеджмент організацій та управління змінами. Навчальний посібник / І. А. Косач, Л. С. Ладонько, І. В. Калінько. – Київ : КондорВидавництво, 2014. - 217 с.
5. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку : монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми : Університетська книга, 2015. – 728с.
6. Менеджмент : навч. посіб. / [Г. Є. Мошек, М. М. Ковальчук, Ю. В. Поканєвич, та ін.]; за заг. редакція Г. Є. Мошека. – Київ : Ліра-К, 2015. – 550 с.
7. Менеджмент громадських організацій : вибрані питання теорії та практики : навч. посіб. / [Балацький О. Ф., Теліженко О. М., Мішенін Є. В. та ін.]; за заг. ред. О. Ф. Балацького, О. М. Теліженка, О. А. Лук'янихіної. – Суми : Університетська книга, 2015. – 366 с.
8. Назарчук Т.В. Менеджмент організацій: навч. посіб. / Т.В. Назарчук, О.М. Косіюк – Київ: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.
9. Осовська Г. В. Менеджмент організацій : підручник / Г. В. Осовська, Л. Ц. Масловська, О. А. Осовський. – Київ : Кондор-Видавництво, 2014. – 366 с.
10. Старченко Г. В. Операційний менеджмент : навч. посіб. / Г. В. Старченко, І. В. Калінько, І. А. Косач. - Київ : КондорВидавництво, 2015. - 264 с.
11. Чайка Г. Л. Самоменеджмент менеджера : навч. посіб. / Г. Л. Чайка. – Київ : Знання, 2014. – 422 с.
12. Череп А. В. Інноваційний менеджмент : підручн. / Череп А. В., Пуліна Т. В., Череп О. Г. – Київ : Кондор, 2014. – 452с.
13. Чурсіна Л. А. Сертифікація персоналу : навч. посіб. / Л. А. Чурсіна, Ю. В. Березовський, Г. А. Тіхосова, – Київ : Ліра-К, 2014. – 316 с.

Методичні джерела

1. Теорія і методологія менеджменту: метод. вказівки до проведення практичних занять для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітнього ступеня «доктор філософії» денної та заочної форм здобуття освіти спеціальності 073 «Менеджмент»/ Укр. інж.-пед. акад. ; упоряд.: Т. С. Обиденнова. – Харків : 2023. – 25 с.
2. Теорія і методологія менеджменту: конспект лекцій для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітнього ступеня «доктор філософії» денної та заочної форм здобуття освіти спеціальності 073 «Менеджмент» / Т. С. Обиденнова ; Укр. інж.-пед. акад.– Харків : 2023.– 69 с.

3. Теорія і методологія менеджменту: метод. вказівки до організації та планування самостійної роботи для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітнього ступеня «доктор філософії» денної та заочної форм здобуття освіти спеціальності 073 «Менеджмент»/ Укр. інж.-пед. акад. ; упоряд.: Т. С. Обиденнова. – Харків : 2023. – 38 с.

Інформаційні ресурси

1. Адаптивне управління. Серія «Економіка». Електронний науковий фаховий журнал категорії Б. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://amtp.org.ua/>.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Законодавство України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>
4. Кабінет Міністрів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
6. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
8. Онлайн-курси від провідних університетів світу: [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.coursera.org/courses>

Зміст силабусу відповідає робочій програмі навчальної дисципліни.

Завідувачка кафедри Вікторія ПРОХОРОВА